

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของจังหวัดชลบุรี

จากเอกสารบรรยายสรุปจังหวัดชลบุรี 2537 โดยสำนักงานจังหวัดชลบุรี ได้อธิบายสภาพทั่วไปของจังหวัดชลบุรี โดยสังเขปได้ดังนี้¹

สภาพภูมิศาสตร์

จังหวัดชลบุรีตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของประเทศไทย หรือชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกอ่าวไทย ระหว่างเส้นรุ้งที่ 13.59.20 ตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศตะวันออก ตามทางหลวงแผ่นดินสายบางนา-ตราด ประมาณ 65 กม. มีพื้นที่ประมาณ 4,363 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,968,107 ไร่

ทิศเหนือ	เขตอำเภอพานทองและอำเภอพนัสนิคมติดต่อกับจังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศใต้	เขตอำเภอสัตหีบและอำเภอบางละมุงติดต่อกับจังหวัดระยอง
ทิศตะวันออก	เขตอำเภอบ่อทองและอำเภอหนองใหญ่ติดต่อกับจังหวัดฉะเชิงเทราและระยอง
ทิศตะวันตก	เขตอำเภอเมืองชลบุรี ศรีราชา กิ่งอำเภอเกาะสีชัง และบางละมุงติดต่อกับทะเลฝั่งตะวันออกของอ่าวไทย

จังหวัดชลบุรี มีภูเขาทอดอยู่เกือบกึ่งกลางของจังหวัด เป็นแนวยาวจากทิศตะวันตก-เฉียงเหนือไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ตอนเหนือเป็นที่ราบเหมาะแก่การกสิกรรมทางทิศตะวันออก และทิศใต้เดิมเป็นป่าเขาพื้นที่ลุ่มดอน แต่ปัจจุบันเปลี่ยนสภาพจากป่ามาเป็นไร่โล่งเตียนใช้เพาะปลูก พืชไร่คือ มันสำปะหลัง และอ้อยน้ำตาล เป็นหลัก สำหรับชายฝั่งทะเลมีหาดสวยงามเหมาะแก่การ ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจหลายแห่ง เช่น ชายหาดบางแสน, พัทยา เป็นต้น

เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ทางทิศตะวันตกจดอ่าวไทย ทำให้ภูมิอากาศในฤดูร้อนไม่ร้อนจัดระดับอุณหภูมิอยู่ระหว่าง 21.8 - 35.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ย 27.5 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย ร้อยละ 71.45 ฤดูหนาวอากาศไม่แห้งแล้งมากนัก มีฝนตกชุกสลับกับแห้งแล้ง บริเวณใกล้ภูเขาจะมีฝนตกมากกว่าบริเวณใกล้ชายทะเล

¹ สำนักงานจังหวัดชลบุรี บรรยายสรุปจังหวัดชลบุรี 2537 (เอกสารอัดสำเนา : 1-5)

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดชลบุรี

จังหวัดชลบุรี ได้ชื่อว่าเป็นเขตกิ่งเกษตรกรรมและกิ่งอุตสาหกรรม ซึ่งมีแนวโน้มว่า อุตสาหกรรมจะก้าวนำเกษตร เนื่องจากมีความพร้อมหลายประการที่จะช่วยให้การขยายตัว ด้าน อุตสาหกรรมก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เช่น ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร การคมนาคมขนส่งสะดวก และรวดเร็ว มีท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบังเพื่อการส่งออก เป็นต้น พื้นที่ทำการเกษตร ทั้งจังหวัด 1,810,677 ไร่ มีผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกรรม (ทำไร่ - นา, สวน, ประมง, เลี้ยงสัตว์) จำนวน 446,703 คน และผู้ประกอบการนอกภาคเกษตรกรรม (ค้าขาย, อุตสาหกรรมบริการ รับจ้างและอื่นๆ จำนวน 626,588 คน)

จังหวัดชลบุรีมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งหมด ในปี 2532 ประมาณ 7,329,690,700 ล้านบาท รายได้เฉลี่ยต่อประชากรเท่ากับ 87,781 บาทต่อปี ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้เฉลี่ย ของจังหวัดต่างๆ ในประเทศพบว่ารายได้เฉลี่ยของประชากรจังหวัดชลบุรีสูงเป็นลำดับที่ 4 ของ ประเทศรองจาก กรุงเทพมหานคร, สมุทรปราการ และจังหวัด ปทุมธานี

เมื่อพิจารณาด้านโครงสร้างการผลิต พบว่า การผลิตในภาคปฐมภูมิทุติยภูมิ และตติยภูมิในปี 2532 จะเห็นว่าการผลิตในภาคตติยภูมิได้แก่ การค้าส่งและค้าปลีก, การบริการ, ธนาคาร ประกันภัย, อสังหาริมทรัพย์, ไฟฟ้า และประปา, การคมนาคมขนส่ง มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นค่อนข้างสูง ดังรายละเอียดการผลิตสาขาสำคัญ ดังนี้

1. สาขาอุตสาหกรรม เป็นสาขาการผลิตที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์สูงสุด คือ ประมาณร้อยละ 30 ของผลิตภัณฑ์รวมจังหวัด และคิดเป็นร้อยละ 73 ของภาคตะวันออก ปัจจุบันมีจำนวนโรงงาน อุตสาหกรรมอยู่ในจังหวัดประมาณ 1,219 แห่งมีเงินลงทุน 58,127 ล้านบาทคนงาน 59,439 คน

2. สาขาบริการและการท่องเที่ยว เป็นสาขาที่มีการผลิตมีมูลค่าเป็นอันดับที่สองของจังหวัด โดยมีมูลค่าการผลิตคิดเป็นร้อยละ 23 ของผลิตภัณฑ์จังหวัดและคิดเป็นร้อยละ 64 ของ ภาคตะวันออก รายได้หลักของสาขาบริการได้มาจากการท่องเที่ยวและบริการที่ต่อเนื่องจากการ ท่องเที่ยว ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ภัตตาคาร และ ร้านอาหาร เป็นต้น การท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี ปี 2534 มีนักท่องเที่ยว 1,462,590 ราย แยกเป็น คนไทย 343,124 ราย และคนต่างประเทศ 1,119,466 ราย รายได้ 110,000 ล้านบาท

3. สาขาการค้าส่งและค้าปลีก เป็นสาขาที่มีการผลิตมีมูลค่าเป็นอันดับที่สาม รองจาก สาขาอุตสาหกรรมและสาขาบริการ โดยมีมูลค่าการผลิต คิดเป็นร้อยละ 16 ของผลิตภัณฑ์ จังหวัด และคิดเป็นร้อยละ 47 ของภาคตะวันออก ปัจจุบันมีร้านค้าจดทะเบียนการค้า

10,363 ราย, บริษัท 2,173 ราย, ห้างหุ้นส่วนจำกัด 1,580 ราย ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล 15 ราย ทำให้ มีกระแสเงินหมุนเวียนสูง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าจังหวัดชลบุรีเป็นศูนย์กลางพาณิชยกรรมและการเงิน ของภาคตะวันออก

4. สาขาเกษตรกรรม เป็นสาขาการผลิตที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์เป็นอันดับสี่ของจังหวัด โดย มีมูลค่าการผลิตคิดเป็นร้อยละ 1 % ของผลิตภัณฑ์รวมจังหวัด การผลิตสาขาเกษตรกรรมมีความ สำคัญในแง่การเป็นแหล่งวัตถุดิบทางการเกษตร เนื่องจากอุตสาหกรรมในจังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่ ต่อเนื่องกับการเกษตรและการประมงจังหวัดชลบุรีมีพื้นที่เกษตรกรรมประมาณ 1,810,677 ไร่ ในจำนวนนี้เป็นการใช้ที่ดิน เพาะปลูกพืชไร่ถึงประมาณ 969,000 ไร่ หรือร้อยละ 50 ของพื้นที่เกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจ ที่สำคัญได้แก่ มันสำปะหลัง, อ้อยโรงงาน และสับปะรด นอกจากนี้ยังมีการปศุสัตว์และการประมง เป็นการผลิตที่สำคัญอีกสาขาหนึ่งในภาคเกษตรกรรม

สภาพการเมืองการปกครอง

ประชากรจังหวัดชลบุรี มีทั้งสิ้น 924,992 คน เป็นชาย 467,345 คน หญิง 457,647 คน (สถิติปี 2535) ความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 197.18 คน/ตร.กม. อำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองชลบุรี (873.01 คน/ตร.กม.) และอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรน้อยที่สุด คือ อำเภอบ่อทอง (45.78 คน/ตร.กม.) ความหนาแน่นเฉลี่ย 208.16 คน/ตร.กม. อัตราการเพิ่มของประชากรประมาณร้อยละ 1.59 จังหวัดชลบุรีแบ่งการปกครองออกเป็น 9 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 91 ตำบล 671 หมู่บ้าน 6 เทศบาล 1 เมืองพัทยา และสุขาภิบาล 17 สุขาภิบาล

1. ระดับประเทศ จังหวัดชลบุรีมีผู้แทนราษฎร 6 คน จากเขตเลือกตั้ง 2 เขต การเลือกตั้งครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2535 จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 556,985 คน มีผู้มาใช้สิทธิในการลงคะแนน 285,908 คน คิดเป็นร้อยละ 51.33

2. ระดับท้องถิ่น จังหวัดชลบุรีมีเทศบาลเมือง 2 แห่ง มีจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลรวม 36 คน เทศบาลตำบล 4 แห่งมีจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลรวม 48 คน มีสมาชิกสภาจังหวัด 30 คน สำหรับเมืองพัทยามีสมาชิกสภาเมืองพัทยา 2 ประเภท ได้แก่ ประเทศแต่งตั้ง 8 คน

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปสภาพทางการเมืองและบทบาทของผู้นำท้องถิ่น ในจังหวัดชลบุรีโดยถือเอา กลุ่มผู้นำท้องถิ่น 2 กลุ่มในการอธิบาย ดังนี้

ผู้นำท้องถิ่นกลุ่มข้าราชการ²

ผู้นำท้องถิ่นในภาคราชการของจังหวัดชลบุรี สาระบางส่วนได้กล่าวไว้แล้วใน บทที่ 2 ของการวิจัย อย่างไรก็ตามในที่นี้ผู้วิจัย พิจารณาว่า จังหวัดชลบุรี โดยสภาพที่เป็นพื้นที่ที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูง มีสภาพปัญหาในการพัฒนาที่สลับซับซ้อนจนทำให้พื้นที่จังหวัดชลบุรี มีหน่วยงานทางราชการเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ อาจเป็นความมุ่งหวังที่จะให้บริการกับประชาชนหรือ อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า เป็นการควบคุมให้ประชาชนอยู่ในกรอบที่ต้องการมากที่สุด เพราะฉะนั้น การที่มีหน่วยงานทางราชการยิ่งมาก ศักยภาพในการควบคุมก็จะสูงตามไปด้วย ด้วยความสลับซับซ้อนดังกล่าว ผู้นำของหน่วยงานทางราชการจำนวนมากมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนักการเมือง ท้องถิ่น ในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อกัน อย่างไรก็ตามก็ดีผู้นำที่มีคุณลักษณะที่เป็นผู้นำอย่างเป็นทางการในแต่ละหน่วยงาน ก็ยังคงเป็นผู้นำที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนในบางพื้นที่ ซึ่งเป็นไปตามวัฒนธรรมไทยที่ว่า ข้าราชการก็คือ เจ้านาย หรือ ผู้นำนั่นเอง

กล่าวโดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำที่เป็นข้าราชการ กับผู้นำที่อยู่ในภาคเอกชน ภาพดังกล่าวปรากฏชัดเจน ในรูปของการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจังหวัดชลบุรีมีรูปแบบของการปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในรูปแบบพิเศษ และรูปแบบที่ทั่วไป รูปแบบพิเศษ คือ การปกครอง ท้องถิ่นในรูปแบบของเมืองพัทยา รูปแบบทั่วไป ได้แก่ การปกครองในรูปแบบของเทศบาล ซึ่งมีถึง 4 เทศบาล และ 17 สุขาภิบาล ด้วยความหลากหลายของการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวที่ต้องมีการเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ กิจกรรมทางการเมืองของพื้นที่จังหวัดชลบุรี จึงเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ภาคเอกชนมีโอกาสที่จะดำเนินกิจกรรม ในทางการเมืองควบคู่ไปกับภาคราชการได้ การสอดประสานและเอื้อประโยชน์ระหว่างกันของผู้นำท้องถิ่นจึงบังเกิดขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ² สัมภาษณ์
1. นายอัคนิวร ศรีสวัสดิ์ เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2538
 2. นายเดชา จิรัฏฐิติกาล เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2538
 3. นายไพบุลย์ ไพรระหงษ์ เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2538
 4. นาวาเอก บรรเจิด พรหมศิริ เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2538

ผู้นำท้องถิ่นกลุ่มเอกชน³

กล่าวเฉพาะผู้นำท้องถิ่นที่อยู่ในภาคเอกชน ดังได้กล่าวมาแล้วว่า จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอัตราที่สูงมากจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย ผลพวงอันเกิดจากการเจริญเติบโตในทางเศรษฐกิจดังกล่าว ทำให้เกิดการรวมตัวกันระหว่างภาคเอกชน ทำให้ มีองค์กรเอกชนต่าง ๆ มากถึง 311 องค์กร ทั้งในรูปแบบของมูลนิธิ สมาคม สโมสร ชมรม และ กลุ่มที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการประกอบอาชีพ ด้วยจำนวนที่มาก กิจกรรมขององค์กรเอกชนจึงมากตามไป ด้วย หลายองค์กร ตั้งขึ้นโดยมีนักการเมืองในท้องถิ่นให้การสนับสนุน การแข่งขันระหว่างองค์กร จึงเป็นไปอย่างสม่ำเสมอในหลายครั้งที่ปรากฏความขัดแย้งและใช้วิธีการที่รุนแรงในการแก้ไขปัญหา อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี หลายองค์กรที่ได้กระทำกิจกรรมของตน จนอำนวยความสะดวกแก่สาธารณชน องค์กร เหล่านี้จึงเป็นองค์กรที่มีความสำคัญ ผู้บริหารองค์กร หรือผู้นำองค์กร จึงเป็นบุคคลที่มีสถานภาพ ในระดับที่เป็นที่ยอมรับของสมาชิกโดยทั่วไป การนำเอาผู้นำท้องถิ่นที่อยู่ในภาคเอกชนมาเป็นกลุ่ม ตัวอย่างในการศึกษา จึงบังเกิดภาพทางการเมืองอีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งจะอำนวยความสะดวกทางวิชาการต่อไปได้

สมาคม

จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีความตื่นตัวและจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรมาเป็นระยะเวลาอันนับได้จาก การจัดตั้งสมาคมแรกของจังหวัดชลบุรีคือ สโมสรคณะราษฎรชลบุรี ซึ่งได้ทำการจัดตั้ง เมื่อวันที่ กรกฎาคม พ.ศ.2476 โดยที่มี หลวงบุรีบริบาล เป็นประธาน จากนั้นจึงได้มีการจัดตั้ง สโมสรข้าราชการจังหวัดชลบุรี เป็นสมาคมที่ 2 ซึ่งได้จัดตั้งเมื่อ พ.ศ.2480 และได้มีการจัดตั้ง สมาคมอื่น ๆ เช่น ไตรสรณะพุทธสมาคมชลบุรี และสมาคมประมงชลบุรี ได้ก่อตั้งใน พ.ศ. 2487 ต่อมาการจัดตั้งสมาคมในจังหวัดชลบุรี ก็เป็นไปอย่างแพร่หลาย อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี สามารถสรุป ลักษณะของสมาคมในจังหวัดชลบุรีได้ 4 ลักษณะคือ

³สัมภาษณ์

1. นายสุชาติ สุขพันธ์ถาวร	เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2538
2. นายฉัตรชัย ล้อตระกานนท์	เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2538
3. นายบุญลือ สร้อยศิริ	เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2538
4. นายเกียรติศักดิ์ วัฒนชัย	เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2538
5. นายชวน พงษ์พิทยานันต์	เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2538
6. นายวิชัย อัมราลิขิต	เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2538
7. นายปิ่นโสม นิมสุวรรณ	เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2538

1. สมาคมที่ตั้งขึ้นเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น สมาคมสงเคราะห์คนตายชลบุรี สมาคมการกุศลสงเคราะห์ชลบุรี
2. สมาคมที่ตั้งขึ้นเพื่อรวมกลุ่มวิชาชีพเดียวกัน เช่น สมาคมหอการค้า จังหวัดชลบุรี สมาคมผู้ประกอบการอาชีพพรตสองแควจังหวัดชลบุรี สมาคมนักปกครองจังหวัดชลบุรี
3. สมาคมที่ตั้งขึ้นเพื่อสถานศึกษา เช่น สมาคมศิษย์เก่าอาชีวศึกษาชลบุรี สมาคมศิษย์เก่าชลบุรี "สุขบท"
4. สมาคมที่ตั้งขึ้นเพื่อพบปะบุคคลที่อยู่ในท้องถิ่นเดียวกัน เช่น สมาคมชาวปากใต้ สมาคมชาวอีสาน

สมาคมใน 4 ลักษณะดังกล่าว ต่างก็มีคณะกรรมการของแต่ละสมาคม ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว สมาคมเหล่านี้มักจะมีกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา การมีกิจกรรมนี้เองที่ทำให้ผู้นำของแต่ละสมาคมต้องเป็นบุคคลที่มีความพร้อมทั้งทางด้านทรัพย์สิน และสติปัญญา ทั้งยังต้องเป็นที่ยอมรับจากเหล่าสมาชิก ทั้งนี้ โดยส่วนใหญ่พบว่า สมาคมต่าง ๆ มักใช้กระบวนการเลือกตั้งในการคัดสรร ผู้นำของแต่ละสมาคม

มูลนิธิ

นอกจากการรวมตัวของประชาชนในรูปของสมาคมตั้งที่ได้กล่าวมาแล้ว กรณีจังหวัดชลบุรี ยังพบว่า มีการรวมกลุ่มในลักษณะของมูลนิธิ ซึ่งโดยหลักแล้ว มูลนิธิต้องดำเนินกิจกรรมที่เป็นไป เพื่อสาธารณประโยชน์เท่านั้น ต้องไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง อย่างไรก็ตาม โดยสภาพความเป็นจริง ที่ผู้นำในทุกสังคม เมื่อมีศักยภาพที่สามารถจุนเจือ ช่วยเหลือสังคมได้ ก็มักจะอาสาเข้าทำประโยชน์ ต่อสังคมในทางการเมืองด้วย สภาพโดยทั่วไปพบว่า มูลนิธิโดยส่วนใหญ่เป็นมูลนิธิที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็น เกียรติแก่ตระกูล หรือบุคคลที่มีชื่อเสียง เช่น มูลนิธิ-โปษยานนท์ ซึ่งได้จดทะเบียนเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ.2480 มูลนิธิศาสตราจารย์ ดร.ธำรง บัวศรี นอกจากลักษณะมูลนิธิดังกล่าว ข้างต้นแล้ว ยังปรากฏมูลนิธิที่จัดตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและสาธารณะประโยชน์ เช่น มูลนิธินิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชลบุรี มูลนิธิอนุบาลชลบุรี จากการศึกษาสภาพของมูลนิธิต่าง ๆ พบว่า ประธานของมูลนิธิทุกมูลนิธิ ล้วนแล้วแต่เป็นบุคคล ที่มีชื่อเสียง มีฐานะทางสังคม เป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไป เช่น มูลนิธิไพบูลย์-ลัดดา อนันตกุล ซึ่งมีคุณอนันต์ อนันตกุล เป็นประธานมูลนิธิ มูลนิธิธรรมนุญ สิงคารวนิช คุณธนิต อยู่โพธิ์ เป็น ประธานมูลนิธิเป็นต้น เมื่อบุคคลเหล่านี้ดำรงตำแหน่งประธานมูลนิธิ ประกอบกับลักษณะของมูลนิธิ ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่สังคม การแสดงบทบาทของผู้นำเหล่านี้จึงมีความหมายเป็นอย่างยิ่งต่อสังคม

เมื่อผู้นำท้องถิ่นที่เป็นข้าราชการมีตำแหน่งหน้าที่สำคัญในระดับหัวหน้าส่วนราชการ ในระดับอำเภอ ประสานกับผู้นำท้องถิ่นที่อยู่ในภาคเอกชน ซึ่งมักเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับของประชาชนในท้องถิ่น และมีการเข้าสู่ตำแหน่งของแต่ละองค์กรโดยกระบวนการประชาธิปไตย ซึ่งโดยนัย ก็คือ ผ่านกระบวนการรกรองจากเหล่าสมาชิกอีกครั้งหนึ่งแล้ว จึงเป็นที่ยอมรับได้ว่า บุคคล ที่มีตำแหน่งในภาคเอกชนเหล่านี้ เป็นบุคคลที่เป็นผู้นำท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี และแน่นอนว่า บุคคล เหล่านี้ ย่อมแสดงบทบาทในฐานะผู้นำกลุ่ม หรือผู้นำท้องถิ่น ให้เป็นที่ประจักษ์ เพื่อรักษาผลประโยชน์ ของกลุ่ม และรักษาสถานภาพทางสังคมของตนควบคู่กันไปด้วย.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย